

Kościół wobec wyzwania reformacji

Cele katechetyczne – wymagania ogólne:

- pogłębienie rozumienia przyczyn i okoliczności rozłamu w Kościele zachodnim;
- rozwijanie zainteresowania nauką Kościoła w trosce o czystość wiary i wierność nauce Jezusa.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe. Uczeń:

- wykorzystując posiadaną wiedzę, wiadomości z lekcji historii oraz religii, omawia sytuację Kościoła w przededniu reformacji;
- po lekcji odróżnia słuszne postulaty reformatorów od bezzasadnych żądań względem Kościoła;
- odnosząc się do tezy M. Lutra, omawia miejsce Biblii w życiu chrześcijańskim;
- po lekcji wyjaśnia różnice i podobieństwa między katolicyzmem a pozostałymi głównymi wyznaniem chrześcijańskimi.

Pojęcia, postaci:

Marcin Luter, odpust, usprawiedliwienie, augsburskie wyznanie wiary, Kościół ewangelicko-augsburski (luterański), Ulrich Zwingli, Jan Kalwin, predestynacja, Kościół ewangelicko-reformowany (kalwiński), sukcesja apostołska, ruch eku-meniczny.

Wartości:

odpust i miłosierdzie Boga, miejsce Biblii w życiu chrześcijańskim, konieczność taski Bożej dla zbawienia, uznanie Jezusa za jedyne Zbawcę.

proponycja realizacji

Modlitwa: *Ojcze nasz.*

1. Nauczyciel lub uczeń odczytują dwa teksty z internetowych forów dla nastolatków:
 - Nastolatka: „Moi rodzice są całkowicie niereformowalni. Ledwie umieją się komórkami posługiwać, zresztą chyba tylko dzwonić. Nie wiedzieliby,

jak się poruszać w internecie, w ogóle nie znają się na komputerze. Czy wasi rodzice też tacy są?”²³.

- Nauczyciel: „Dzisiejsza młodzież jest wręcz niereformowalna. Wysokoci młodych ludzi nierzadko przekraczają granice ludzkiego rozsądku (...). Prawo jest dla nich za mało ostre!”²⁴.
- 2. Krótka dyskusja: jakiego określenia użyła nastolatka, pisząc o swoich rodzicach? Kogo w ten sam sposób nazwał nauczyciel? Co znaczy słowo: „niereformowalny”? W podsumowaniu nauczyciel stwierdza, iż w wielu dziedzinach życia konieczne są czasem zmiany. Również Kościół winien być otwarty na to, co dzieje się na świecie, lecz nigdy otwartość ta nie może być zagrożeniem dla nauki Chrystusa i Jego zamiarów względem wspólnoty wierzących – od czytanie 2 Tm 1, 6–8 z podręcznika ze s. 155.
- 3. Zdarza się, iż chęć zmian podyktowana jest czyjąś wizją, niezadowoleniem jakiejś osoby z zastanej sytuacji. Nie zawsze tego typu reformy podążają w dobrym kierunku. Niewątpliwie, pewne zmiany były konieczne w Kościele na przełomie XV/XVI wieku – krótkie zarysowanie sytuacji, która doprowadziła do reformacji.
- 4. „Metaplan” – wspólne poszukiwanie odpowiedzi (na podstawie tekstu z podręcznika ze s. 156–157 oraz wiadomości z innych lekcji). Uczniowie przerysowują gotowy „metaplan” do zeszytów:

KOŚCIÓŁ NA PRZEŁOMIE XV/XVI WIEKU	
Jak jest?	Dlaczego tak jest?
Jak powinno być?	Co zrobić, by było tak, jak powinno być?

- 5. Praca w grupach: uczniowie podzieleni na trzy grupy (bądź więcej, wielokrotność liczby trzy) na podstawie wiadomości z podręcznika ze s. 157–161 uzupełniają listy gończe M. Lutra, U. Zwinglego i J. Kalwina (każda grupa – list jednego z nich), według wzoru podanego w materiałach do wykorzystania.
- 6. Nauczyciel podsumowuje lekcję, krótko wskazując na podobieństwa i różnice między katolicyzmem a wspólnotami protestanckimi (mówi ogólnie, ponieważ temat jest podzielony na kilka lekcji, szczegóły mogą zostać podane później).

²³ <http://www.pamietniki.bravo.pl/full.html/PM,25,,,962515,1,0,,532325/WIZYTOWKI,,,,,,/> (dostęp z dnia 5.02.2013).

²⁴ http://e-nastolatki.pl/readarticle.php?article_id=38&comments_page=2 (dostęp z dnia 5.02.2013).

inna propozycja pracy na lekcji

Z całą pewnością jednostka (podobnie jak kilka następnych dotyczących historii) nie nadaje się do realizacji w czasie jednej godziny lekcyjnej, potrzeba przynajmniej 2–3 lekcji. Materiału jest bardzo dużo, trzeba jednak zdać sobie sprawę z jego wagi. Niestety, reformacja bywa w podręcznikach do historii przedstawiana według klucza ideologicznego, w sposób niezgodny ze współczesną wiedzą historyczną. Rodzi to niepotrzebne emocje u uczniów zbyt krytycznie lub bezkrytycznie nastawionych do Kościoła: pierwsi potwierdzają mniemanie, że Kościół katolicki jest zacofany, przeciwstawia się postępowi; drudzy reagują agresją wobec Kościołów ewangelickich. Obie postawy są wychowawczo i religijnie bardzo złe. Trzeba zatem, by lekcja religii odarła ten temat z niepotrzebnych emocji i przedstawiła prawdę o reformacji. Na tej prawdzie można będzie dopiero budować uczciwą postawę ekumeniczną.

Po przedstawieniu sytuacji Kościoła w XV w. nauczyciel wyjaśnia, czym jest odpust. Można pozwolić, by uczniowie podawali najpierw błędne odpowiedzi: festyn lub coś, co kupuje się za pieniądze. Nauczyciel koryguje te niewłaściwe określenia, wyjaśnia definicję odpustu, kładąc szczególnie nacisk na jego odróżnienie od spowiedzi. Można nawet podjąć otwartą krytykę podręcznika do nauki historii (uwaga: nie nauczyciela historii), jeśli definicja zawarta w podręczniku jest błędna. Uczniowie winni mieć bowiem do takich materiałów, zwłaszcza przekłamujących prawdę, postawę krytyczną. Następnie nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy, które pracując z podręcznikiem i przypominając sobie wiedzę z lekcji historii (jeśli ta wiedza jest godna przypomnienia!), starają się ułożyć prezentację poglądów luterzańskich i kalwińskich. W ten sposób ukazane zostaną podobieństwa i różnice między katolicyzmem, luteranizmem a kalwinizmem (co można zapisać w zeszycie w postaci tabeli). Można również zaprezentować fotografie wnętrz kościołów luterzańskich i kalwińskich. Osoby przedstawiające poglądy reformatorów nie powinny wcielać się w ich postaci (trzeba tego unikać). Są przecież i mają pozostać katolikami. Uczciwa prezentacja cudzych poglądów nie może być ukrytą propagandą indyferentyzmu religijnego.

W trakcie drugiej lekcji można podjąć problem sukcesji apostołskiej (i interkomunii), dodając do porównań z poprzedniej lekcji znane uczniom z klasy I pojęcie prawosławia. Następnie należy przejść do dyskusji na temat ekumenizmu. Ważnym elementem tej dyskusji może być omówienie informacji z podręcznika, jakie wartości wnoszą Kościoły ewangelickie do współczesnego chrześcijaństwa. Jednostka rozpoczyna się w podręczniku od ogólnych uwag na temat potrzeby ciągłego odnawiania Kościoła. Następnie omawia sytuację w zachodnim chrześcijaństwie na przełomie XV i XVI w. Zasady dogmatyczne Kościoła luterńskiego

zostały uzupełnione o rozważania, czym jest odpust i usprawiedliwienie (nawiązanie do wspólnej deklaracji katolicko-luterańskiej z 1999 r.) Następnie zaprezentowana została dogmatyka kalwińska, wyjaśniony został problem sukcesji apostołskiej (w nawiązaniu do podjętego w klasie I zagadnienia interkomunii). Na koniec podręcznik prezentuje zasady ruchu ekumenicznego (powraca do tego zagadnienia w ostatnim dziale, w styczniu, przy okazji Tygodnia Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan) oraz wymienia wartości, jakie do współczesnego chrześcijaństwa wnoszą Kościoły ewangeliczne.

Modlitwa: *Śpiew Wielbić Pana chcę* (można wyjaśnić, iż to jeden ze śpiewów wspólnoty modlitewnej z Taizé i zaproponować uczniom śpiew w różnych językach) lub *Zjednoczeni w Duchu*.

praca domowa

Polecenie 1 i 3 ze s. 163.

Korelacja z innymi przedmiotami:

- ✓ historia – reformacja w Europie;
- ✓ plastyka – reformatorzy w malarstwie, architektura kościołów luterańskich i kalwińskich;
- ✓ godziny do dyspozycji wychowawcy – budzenie postawy tolerancji religijnej przeciwnej indyferentyzmowi, a opartej na prawdzie.